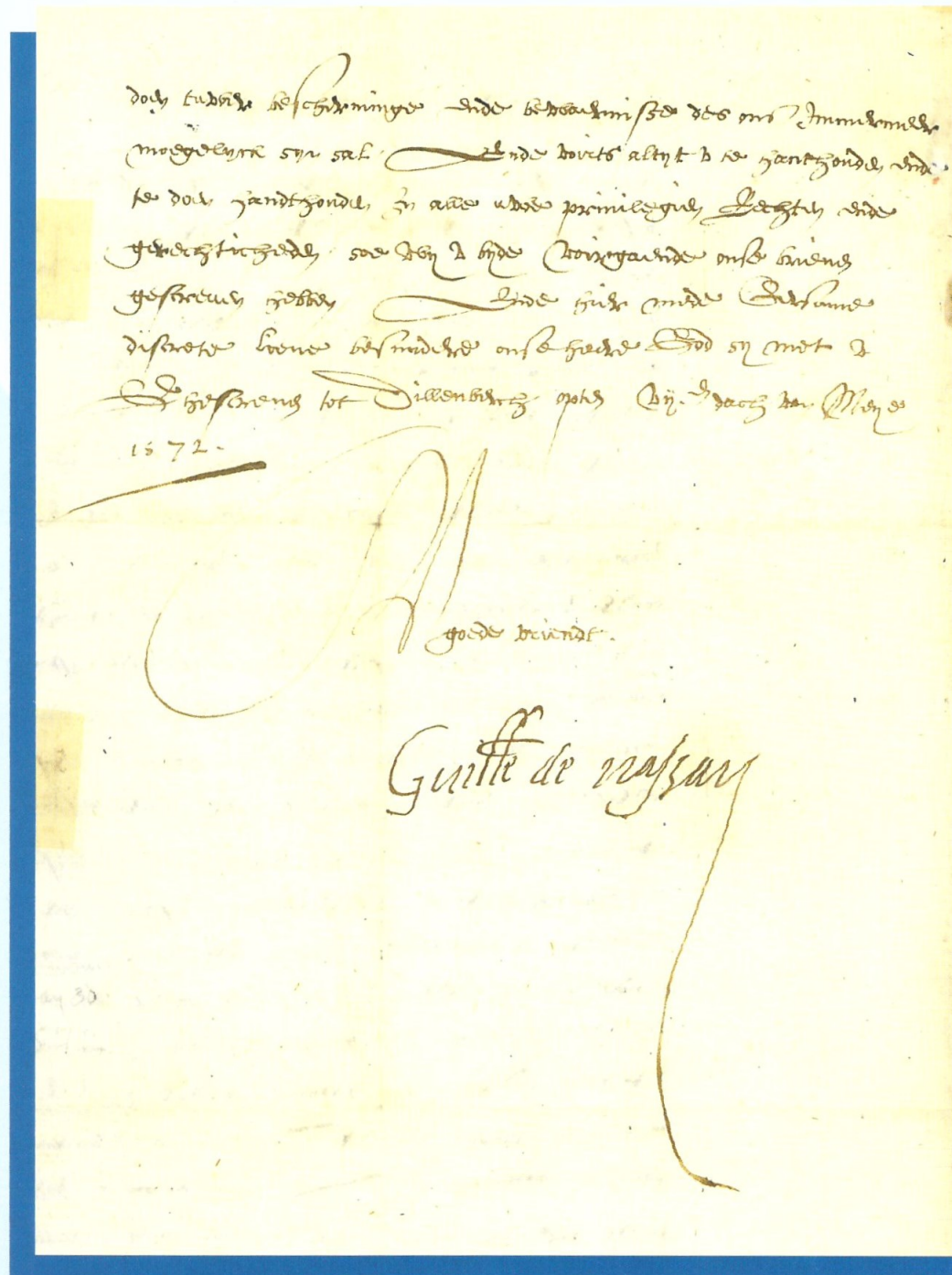

De Wete

gedaan aan de leden van de Heemkundige Kring Walcheren

In dit nummer o.a.:

- De *allerleste* vrouwen in dracht
- Het Oranjebos bij Oostkapelle
- Viering bevrijding van Spanjaarden in Veere
- Vlissingen en het Scheldekwartier

Jean Guépin

“Ja myn Pen gy moet het waegen”

Onderstaand artikel wil de lezers van *De Wete* laten kennismaken met de wereld en het leven van de Vlissingse Jean Guépin (1715-1766). Na de inleiding volgt een korte levensschets en is er aandacht voor Guépins herkomst, opleiding en huwelijk. Besloten wordt met de beschrijving van een gedicht dat zich op Walcheren afspeelt.

Inleiding

Grote bekendheid als dichter is Jean Guépin, behoudens binnen zijn vriendenkring, nimmer ten deel gevallen. Hoewel hij enkele honderden gedichten heeft geschreven, wordt in literaire naslagwerken weinig of zelfs geen aandacht aan hem besteed. Voor zover dat wel gebeurt, komen de auteurs in de regel niet verder dan de vermelding van de satirische werken *Datheeniana of Ophelderingen en Aanmerkingen over de vermaarde Psalmberijminge van Petrus Dathenus* uit 1759 en de *Vlissingse Kermis* uit 1765. Ook zijn er nooit dichtbundels door of van hem gepubliceerd. Daarin is per 21 augustus 2021 verandering gekomen door het aangekondigde project van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen en de Rederijkerswerkgroep Zeeuws-Vlaanderen in de persoon van ondergetekende. Het project omvat een digitale uitgave van alle dichtwerken van Jean Guépin, het onderhouden van een website, het periodiek schrijven van blogs op <https://jeanguépin.com/> en het schrijven van artikelen.

Volgers van de website kunnen een diversiteit aan onderwerpen tegemoetzien. De meeste aandacht zal uitgaan naar het dichterschap van Jean Guépin waarbij hij zelf

ook aan het woord komt. Op de site van het Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis (RKD) wordt hij tevens vermeld als kalligraaf en amateurtekenaar. Guépin stond aan de wieg van diverse Vlissingse (taal)genootschappen en hij verzorgde ook enkele vertalingen: hij beheerste zowel Frans en Engels als Latijn en Grieks. Guépin verdiende de kost als reder en werkte samen met de Middelburgse Commercie Compagnie. Daarnaast werd hij tevens benoemd tot achtereenvolgens griffier, schepen en raad van Vlissingen. Ook was hij lid en diaken van de Waalse kerk.

Het gezin

Jean Guépin werd op 15 januari 1715 in Vlissingen geboren, waar hij zijn hele leven woonde en werkte en uiteindelijk op 51-jarige leeftijd overleed op 15 juni 1766. De familie Guépin was afkomstig uit Dieppe en kwam in 1687 in Vlissingen te wonen. Dat waren de grootouders van Jean Guépin, te weten Jean Guépin († 1724) en zijn vrouw Jeanne Miffant († 1705). Hun derde kind, Jacob Guépin († 1744), trouwde met de Engelse Mary Attwel († 1756) en zij werden de ouders van Jean Guépin. Zijn zus Johanna werd geboren in 1726 en overleed in 1753. Na zijn opleiding aan de Latijnse school stopte Guépin met studeren. Het was vooral Johannes Hubertus Jungius (1692-1743), predikant en rector van de Latijnse school, die Guépin de liefde voor

Foto hierboven: gezicht op de beurs en de Bierhaven te Vlissingen (detail). (Zeeuws Archief, Zeeuws Genootschap, Zelandia Illustrata, deel II, nr. 1196)

de taal en de poëzie bijbracht. Guépin is al ruim veertig jaar als hij in 1756 trouwt met Elisabeth Freni.¹

“Ja myn Pen gy moet het waegen”

De zin “Ja myn Pen gy moet het waegen” is afkomstig uit een ‘verslag’ op rijm² van een trip op dinsdag 27 april 1734 van Vlis-singen naar Domburg die Guépin maakte met zijn vrienden Hermanus Jaarsma, Nicolaes Lambrechtsen en Jacobus (Co) Boudrie. Guépin schrijft achteraf, op 8 mei, een openingsgedicht waarin hij zich afvraagt of het gedicht van de reis wel in goede aarde zal vallen bij zijn vrienden. Maar hij vindt dat hij het erop moet wagen en accepteert op voorhand dat zij in het dichten zijn meerderen zijn.

De reyse of wandeling

Soo als den morgen sig vertoonde
En dat de Heldre son beloonde
de nagt, met klaerheyt van het ligt
door syn vermakelyk gesigt:
begaven wij ons, met ons viere
om door het Zeeuwsche land te swieren³

Aldus begaf men zich op pad. Er is meteen hilariteit, omdat Co zich heeft opgedoft als een echte Engelsman. Zijn gebruikelijke kloffie moest namelijk hersteld worden. Co zal de groep de weg wijzen naar Poppendamme.⁴ Het wordt meteen duidelijk dat onze dichter de groep wil neerzetten als een stel jonge helden, maar het noodlot slaat meteen toe. Co weet de weg niet en het gevolg is dat de heren moeten ploeteren door natte weilanden en kleiakkers met enorme kluiten. Ze komen ook niemand tegen om de weg te vragen. Uiteindelijk belanden ze weer op een weg...

Dus was ons smerte g'heel verligt
het eerst dat sig aen ons Gezigt
vertoonde was het nare teeken
van Dankaerts⁵ doodt daer uyt gesteecken
het bleeke stroobos voor de deur⁶

De blijheid van de hervonden weg wordt aldus meteen tenietgedaan. Ze besluiten nu eerst naar Koudekerke en vandaar naar Beekerke (Biggekerke) te lopen. Eenmaal goed op gang gekomen, wapenen de jon-geheren zich met wilgentakken waarmee ze iedereen, maar met name honden, schrik aanjagen. De takken worden beschreven als een knots, een piek, een speer en een lans, de vier zijn nu als Hercules onaantastbaar! Vervolgens worden hun zogenaamde heldendaden beschreven. De eerste pleisterplaats is bij de waard van Beekerke waar zij hun “over-grooten dorst” lessen. Dat gebeurt met koffie en er wordt ook gegeten. Vervolgens wordt koers gezet naar Domburg via Melis-kerke en Aagtekerke:

En onderweege wy ontmoete
een dikken boer dewelk ons groete
ons seggende dat hy vast dagt
dat walcheren reeds was verkragt,
en door de Franschen ingenomen
dat hy reeds seer begon te schroomen,
en byna in een flaeuwte lag.
wen hy van ver ons wapens sag⁷

In Domburg vermaken ze zich met pootje-baden en natuurlijk bezoeken ze de lokale herberg. Over het eten wordt uitgebreid bericht. De terugweg voltrekt zich langs de kust en bij Westkapelle aangekomen moeten ze wel een uur zoeken naar de herberg om zich daar met thee te laven. En aldus versterkt gaat het richting Zoutelande. In

Dishoek strijken ze neer bij Jan Visser en doen zich tegoed aan paasbrood met boter, komijnkaas en flinke glazen bier. Hiermee komt hun reis ten einde en moeten ze zich naar Vlissingen haasten om geen poortgeld te hoeven betalen.

Slot

Bovenstaande wandeling zal al gauw tussen de 35 en 40 kilometer bedragen hebben. Met het wandelen en het rusten op de pleisterplaatsen is aardig wat tijd gemoeid. Het is de vraag of dat in de realiteit haalbaar was in één dag. Dit gedicht heeft verschillende kenmerken van een heldenepos, een genre dat Guépin vaker zal beoefenen. Een belangrijk aspect in zijn poëzie is de spottende toon. Op <https://jeanguépin.com> kan men nu en in de toekomst verder kennismaken met het leven en de werken van deze dichter.

Jan van Loo

1. F. Nagtglas, 'Levensberichten van Zeeuwen', deel 1, Middelburg 1890, p. 310; hij plaatst

Gezicht op het dorp Domburg, vanuit het noordwesten. Moeder met kinderen, herders en een kudde schapen op de voorgrond, 1662. Kopergravure, Ottens. (Zeeuws Archief, Zeeuws Genootschap, Zelandia Illustrata, deel II, nr. 69)

(correct) deze trouwdatum in 1756. De gedrukte bruiloftszangen van Guépins vrienden A.P. Lambrechtsen en L.F. Schorer hanteren opmerkelijk genoeg het jaartal 1754. Kennelijk een drukfout.

2. Zeeuwse Bibliotheek, Middelburg, kluis Hs. 4786, folio 3: 'Reise of Wandelinghe door het land na Domburg in nederduytsche rym door Jan Guepin Jacobs'. Het handschrift telt 39 folia.

3. Ibidem, folio 4.

4. Thans buurtschap in de gemeente Veere.

5. Het is (nog) niet bekend wie bedoeld wordt. Guépin kende mogelijk deze familie, want in 1738 schrijft hij een huwelijksgedicht voor Jacob Dankaaarts.

6. 'Reise of Wandelinghe', folio 8.

7. 'Reise of Wandelinghe', folio 23.